

קכח.

יום ב' לר"ח אייר תשכ"ג.

אהובי חביבי,

שלום וברכה!

מכתבך הגיע לידי. ודברך הגיעו ללבבי. דע לך חביבי כי עצם מכתבך מתנגד הוא לכל התאורים הנמצאים בו. והגני בזה להסביר לך תוכן משפט זה. רעה חולה היא אצלנו שכאשר מתעסקים אנו בצדדי השלימות של גדולינו, הננו מטפלים בסיכום האחרון של מעלתם. מספרים אנו על דרכי השלימות שלהם, בשעה שאנחנו מדלגים על המאבק הפנימי שהתחולל בגופם. הרושם של שיחתנו על הגדולים מתקבל כאילו יצאו מתחת יד היוצר בקומתם ובצביונם. הכל משוחחים, מתפעלים ומרימים על נס את טהרת הלשון של בעל החפץ-חיים זצ"ל, אבל מי יודע מן כל המלחמות, המאבקים, המכשולים, הנפילות, והנסיגות לאחור שמצא החפץ-חיים בדרך המלחמה שלו עם יצרו הרע, משל אחד מני אלף. ודי לנבון שכמותך לדון מן הפרט אל הכלל. התוצאה מזה היא כשנער בעל רוח, בעל שאיפה, בעל תסיסה מוצא בעצמו מכשולים, נפילות, ירידות הרי הוא דומה בעיניו כבלתי-„שתול בבית השם“. שלפי דמיונות של נער זה להיות שתול בבית השם, פירושו הוא לשבת בשלות הנפש על גאות דשא של מי מנוחות וליהנות מיצרו הטוב כדרך שצדיקים נהנים מזיו השכינה שעטרותיהם בראשיהם במסיבת גן-עדן. ולאידך גיסא, לא להיות מורגז מסערת היצר על דרך הכתוב של „במתים חפשי“¹.

אבל דע לך, חביבי, ששורש נשמתך הוא לא השלטה של היצר-טוב, אלא דוקא מלחמתו של היצר-טוב. ומכתבך היקר הנלבב מעיד כמאה עדים כי אכן לוחם נאמן אתה בצבאותיו של היצר-טוב. באנגלית אומרים Lose a battle and win the war². בודאי שהנך נכשל ועומד להיות נכשל, (אין בזה משום פתיחת פה לשטן) ובכמה מערכות תפול שדוד. אבל אני מבטיח לך שלאחר הפסד כל המערכות תצא מן המלחמה כשזר הנצחון על ראשך, והטרף החד מפרפר בין שיניך. Lose battles, but win wars. החכם מכל אדם אמר „שבע יפול צדיק וקם“³. והטפשים חושבים כי כונתו בדרך רבותא. אע"פ ששבע יפול צדיק מ"מ הוא קם. אבל החכמים

1 תהלים פה, ו.

2 הפסד קרב, ותנצח מלחמה.

3 משלי כד, טז.

יודעים היטב שהכונה היא שמהות הקימה של הצדיק היא דרך ה"שבע נפילות" שלו. וירא את כל אשר עשה והנה טוב מאד. טוב זה יצר טוב. מאד זה יצר הרע.⁴

אהובי, הנני לוחץ אותך אל לבבי, ולוחש באזניך, כי אילו היה מכתבך מספר לי על אודות המצוות ומעשים טובים שלך הייתי אומר שקבלתי ממך מכתב טוב. עכשו שמכתבך מספר על דבר ירידות ונפילות ומכשולים, הנני אומר שקבלתי ממך מכתב טוב מאד. רוחך סוערת לקראת השאיפה להיות גדול – בבקשה ממך אל תצייר לעצמך גדולים שהם ויצרם הטוב בבחינת חד-הוא. לעומת זאת צייר בנפשך גדלות של גדולי עולם באותיות של מלחמה נוראה עם כל הנטיות השפלות והגמוכות. ובזמן שהנך מרגיש בקרבך סערת-היצר, דע לך שבזה הנך מתדמה אל הגדולים הרבה יותר מאשר בשעה שאתה נמצא במנוחה שלימה שאתה רוצה בה. דוקא באותם המקומות שהנך מוצא בעצמך הירידות הכי מרובות, דוקא באותם המקומות עומד הנך להיות כלי להצטיינות של כבוד שמים.

אינך רוצה לגנוב את דעתי, שאחשוב עליך שהנך נמצא בקו הטוב בעוד שבאמת הנך כך וכך, ועוד כך ושבע פעמים כך. ואני מה לי לכל השבע פעמים הללו. בשבילי עובדת היסוד היא כי במשך החורף העבר רכשת לך ידיעה הגונה בהלכות נזקי ממון. חזרת כמה פעמים על המס' שלמדת. לא תכחיש את זה. זו היא העובדא המכריעה. בעובדא זו גנוז סוד הנצחון במאבק היצרים שלך.

הנך כותב „לעולם לא אשכח הרצון שהיה בי להצליח ולעלות מחיל אל חיל, אבל חבל כבר אבדה תקותי". אינני יודע כיצד אתה מעיז פנים להכחיש מציאות חיה, האם אתה לא עלית מחיל אל חיל מאותו זמן שנכנסת לבית מדרש ?? מכיר אני אותך שאינך בעל-העזה כזה, אלא שהם הם הדברים, אם מוצא אתה בעצמך שיצרך הרע מתגבר עליך, הנך חושב בטפשותך ובתמימותך שכבר אבדה תקותך. דברך פשוט מביאים לידי גיחוך. משתתף אני בסבלך הרע, אבל הסבל הזה הוא הרחם של הגדלות. ראיתי את פניך בשעת עיון בהלכה. ראיתי את פניך בשעת הקשבה לשעורים. ראיתי את פניך בליל שביעי של פסח. האותיות החרותות על פניך בשעות הנ"ל הן אותיות של „סוף הכבוד לבוא". אין שביל הכבוד מתפתל דרך מישור; שביל הכבוד עובר מסתובב כנחש

עלי דרך, וכשפיפון עלי אורח. ארסו של נחש בקרבך ? – הוא ישופך עקב ואתה תשופנו ראש.

מצאתי לנכון להציע לך דברים הללו בכתב. הכונה היא לתת לך יכולת להזדקק להם מדי פעם בפעם. מובן מאליו שמפאת זה לא היתה הכונה אלא להקו הכללי. ובנוגע לנקודות פרטיות, בזה יפה כוחו של הדיבור החי פנים אל פנים.

אתה הוא השתול בבית השם !

בהשתתפות בסבלך,

בבטחון בנצחונך,

בתפלה להצלחתך

יצחק הוטנר

נ.ב. עכשו הנך מבין את המשפט הראשון של המכתב, כי עצם מכתבך מתנגד הוא לכל התאורים הנמצאים בו.

קכט.

י"ב תמוז תשכ"ג.

חביבי יקירי,

שלום וברכה !

היה מי שאמר כי העונג שמרגישים לפעמים בקריאת מכתבים ישנים, עיקרו הוא בזה שמכתבים הללו אינם מחייבים תשובה. קריאת מכתבך הכחישה והזימה בעיני מימרא זו, כי אדרבא עיקר ההנאה שהרגשתי בשעת קריאת מכתבך הוא בזה שמכתב כגון דא מחייב תשובה. „בדעתי להשקיע חב הזמן בלימוד תורה, ותקותי כי אזכה למדרגת הבא לטהר“, דברים הללו הם ציטטה ממכתבך. המלים הללו נתהפכו בקרבי למנגינה של מתיקות. אינני יודע מתוך איזה הלך-רוח נולדו הדברים הללו אצלך, אבל יודע אני איזה הלך-רוח הולידו הדברים הללו אצלי. גלי אהבה התנשאו בלבבי לקראתך, ועל גביהם של הגלים הללו תקוה חרישית: מי יתן והיה.

עצתי אמונה כי אל תקבע לך מקום מסוים ללימוד תורה. תשתייך לכל המקומות שימצאו חן בעיניך, אבל אל תקבע את עמודך אף באחד מהם. ולעומת זאת הנני מייעץ בתוקף שתבחר לך ענין מסוים בהלכה שבו תעמול בזמן היותך בארץ. חלילה לך להתפזר בענינים שונים. אדרבא,